
MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 5. Januáriusban. 1788.

Edgy 1788-dik Esztendőre szálló Bétsi Kalendariumban, jött-ki a' többek között; az *Embernek* le-irása versekben, mellyet született nyelvének ere-jére inkább, mint a' szó szerént-való-fordításra figyel-mezve, a' Músa számára; e' következő Magyar Versekben foglalt. S. J.

Oh te föld' népinek kegyetlen Királya;
 Ki álmaid szerint vagy Világ' birája!
 Ki ennek még fohá meg-nem mért kintsére;
 Mint kívánságodnak nézsz eledelére!
 Mond-meg Ember! mi az a' Nagyság; a' mellyel
 Ekeskedsz? tavaszi hó; melly hamar megy-el;
 Tarka virágotska; mellyet edgy idő pont;
 Edgy szerentse fzele könnyen semmivé-ront.
 Mint nem foztya gyakran története mának;
 Öröm virágait életünk fájának;
 Sokszor a' reménység, a' melly szép falakat;
 'S fényével kérkedő épületet rakat,
 Nem omlik-é öszve; üttetvén hozzája,
 Edgy kis történetnek igéző páltzája?

B

Bátor

Bátor édesgefsen téged tsak módjával,
 E' Világ, tsábitni tudó szép szavával;
 Bátor gondolatid szabad úton járnak,
 Mint repdesései az égi madárnak:
 Még-is, erőtelen Lelked itten alatt,
 (Jollehet egyébben szokszor mezfize halatt.)
 Körülötted soha annyira nem mégyen,
 Hogy magadon téged szabad Urrá tégyen.
 Oktató értelmed tanátsos szozattya,
 Böltsefség fő tzéllját hijjába mutattya.
 Ez élet' tengere edgymásba ütközött
 Dühöfséggel terhes fok habjai között,
 Fel 's alá hányatván, az indulatoknak
 Vagy tsufos játékja, és rabja azoknak.
 Amaz Ifjút, kinek nemes indulattya,
 Magát a' Músákkal készszen oktattattya,
 A' tsalárd szerelem' babonás hálója,
 A' tökéletesség útyában meg-fogja.
 A' meg-ért Férfinak szivét mint edgy méreg
 Eszi, rágja az a' telhetetlen féreg,
 A' uagyobbra-való-vágyás: a' nagy tizftség,
 Betsület, 's ragyogó lántz, néki kedveség.
 A' fősvénység miatt nehezen ténfereg,
 Közel-való firja-felé az ősz öreg:
 A' pénz, mellynek hafznát már éppen nem véfzi
 Utolsó napjait unalmassá téfzi.
 Így tétovázol te Ember! életedben:
 Futtsz attol, a' mi helyt keres kebeledben!
 Keresed azt, a' mi tölled mezfzire jár,
 'S hogy rá ne-találhafs bé-éppen nem-is vár!
 És minden szándéka bús aggódásodnak,
 Le-nem tsendesfitti hajait gondodnak,
 Mig a' költsönn adott port le-nem téteti

Vél-

Vélled a' Föld Anyánk, és el-nem temeti.
'S ez a' Lélek, hogy ott fővebb tzellya légyen,
Az ennél fokkal jobb Világba fel-mégyen.

Füredről. 25-a Decembris A' Magyar Műsához H. A.

Karátsony.

Ama Komáromi Hattyú' éneklése
A' kinek a' szivig hat szava' zengése:
A' ki a' menyei Karok' példájára,
A' mindenhatónak magasztalására,
A' föld' lakofsait, és az égieket,
Elöttünk még eddig ismeretleneket,
'S valami tsak e' nagy *mindent* telyefíti,
Elöl-énekelve hívja 's kényszeríti;
Ohajtó örömmel tölté-bé szivemet,
'S e' Karátsony napján kényszerit engemet:
Ezzel az énekkel örömben firni,
A' mellyet még tavaly vólt szerentsém írni.

Azt mondják — igaz e'? — hogy Isten született, —
Ugy van — azért pedig; mert minket szeretett. —
Ugy-de, ha Isten vólt, miként születhetett? —
Születtethetett úgy, mint a' Szüz szülhetett. —
Ugy-de, halhatatlant hogy szült edgy halandó?
Vagy változhatatlant edgy meg-változandó? —
Már ez tsuda — titok — 's oda tartozandó,
A' miket magának tart az Imádandó.
Születik tsak ugyan mint *halhatatlan-is*,
Ámbár e' születés meg-foghatatlan-is.
Született mint *ember de szent 's ártatlan-is*.
Olyantól, ki Szüz vólt, 's maradt *magtalan-is*.

Mint *Isten*, születik *Isten Szent Attyától*,
 Vele edgy, 's ugyan az' *Isten* hatalmától,
 Mint *ember* született 'Sidó szűz *Annyától*
 Az *Isten* Lelkétől meg-szált *Máriától*. —
 De — hát Szűz *Mária* úgy nem *Istent* szüle? —
 Nem — hanem olly személy születetett tőle,
 Mellyben az *emberrel Isten* edgyesüle,
Isten Anyja azért, azt mondják felüle.
Emberi Lelke van, 's igazi *Teste*-is,
 De van edgy személyben *Isteni Lelke*-is.
 Ez, a' *Háromságnak* edgyik személye-is,
 És van edgy személyben két természete-is. —
 'S ámbár *Isten* 's *ember* így edgyesitetett,
 Őszve nem zavarta e' két természetet. —
 Az *ember*, tsak ugyan *Isten* nem lehetett
 Azzal, hogy ez a' *test* 's lélek fel-véttetett.
 Tehát az *emberi Lelke* 's *testesége*
 Nintsen ott mindenütt, a' hól *Istensége* —
 Ennek van mindenütt jelenlétősége,
 Amannak részei, helye, 's kezdő-vege. —
 De ezek, azt mondod: mind lehetetlenek,
 Hogy ne vólnának úgy, edgynél több *Istenek*?
 Ha edgynek *teste* van, kettőnek nintsenek —
 Tanit az okosság ezeknek ellenek. —
 Sok nintsen tudtára adva fok *Tudósnak*; —
 Tudta a' *Proféta*, 's tartotta *tikosnak*,
 Meg-is felel minden oktalán *okosnak*
 Ezzel; hogy nevezi Őt *tsudálatosnak*.

Szabadság, Szeretet. N. F.

Az *embernek* szive, természet' szülötte;
 Mert a' *szabadságot* úgy belé' öntötte,

Hogy

Hogv azt mindennemü dolgoknak felette
Gondolatainak fő tzélljává tette.
Az egész világban nem lehet olly drága
És betses portéka, mint a' szabadsága.
Mert annak, ha bőven volna-is mindene,
De ha kedve nintsen; éppen nem kellene.
Hogyha kedve-szerént nem él öröm között
Olyan, mint a' lántzon ülő rab; kötözött.
Ha magában tsendes meg-nyugváfa nintsen
Gondolati meg-nem álnak semmi kintsen.
Szabad szeret lenni: és a' választásnak
Elsőségét soha nem engedi másnak.
Innét; a' mit választ, azt egyebek' felett
Szereti; 's kedvének egész töltője lett.
A' szeretet tehát az ő természete,
Nem különbben tsak a' lehet az élete.
Ha tehát őt ollyan dologra készítetik;
Melly nem természete; ugy meg ülettetik.
Akkor él ő, mikor mást szabadon 's kedvel
Nem kényszerítésből, de magától kedvel.
Eppen el-ném szenved semmi erőltetést,
Hogy belé erővel verjed a' szeretetét.
És ha kényszeritné; hogy már meg-kell lenni
Erőszakot akarsz természetin tenni:
Következésképpen azt kívánod tőle
Hogy nem az a' mi; de más légyen belőle.
Olly képtelenség az, mint a' piros vérnek
Kővé lenni: mellyek edgy-máshoz nem férnek.
Ha a' sziv nem hajlik valamihez; noha
Kényszeritiefsék-is: de nem enged soha.
Az utófló pedig meg-marad a' mellett,
Mellyen meg-nyugodot, és az elébb kellett:

Meg

Meg-fogódig pedig, 's nem él, hanem meg-hólt,
 Ha a' szeretésre erőltetődött vólt.
 Képz a' Szív azt, a' mi tettik, meg-szeretni;
 Nem-is fzukség soha arra erőltetni,
 Tartsd-meg hát a' Szívnek e' tulajdonságát,
 Hogy a' szeretetlenben hagyd-meg szabadságát.

Sok helyről tudósítottunk, melly nagy kedves-
 séget 's ditséretet talált mindenek előtt a' *Magyar
 Tung*.

Papáról írják, hogy a' minapában számos Uri
 vendégek lévén jelen T. Veszprém Vármegyének T.
 Vicé Ispánnya' Confiliárius Somogyi *Urnál*, az est-
 véli hoszfú időt azzal töltötték, hogy *Tungból* az
 Időnek betses vóltáról elmélkedő 3-dik Ejtzakát fel-
 szóval el-olvafták. Minden jelen-lévők nagy gyö-
 nyörüsséggel halgatták azt, 's e' munkának szivre
 ható szépségét nem győzték eléggé ditsérni. A' Con-
 filiárius Ur pedig azt mondotta: *En ezt a' Könyvet
 olly nagyra betsüllöm, hogy minden üress oráimat
 ennek olvasására szoktam fordítani.*

Pofonyból írják, hogy a' Semináriumnak bôlts
 Vezérei M. Bári Perényi és M. Gróf Csáki ö Nag-
 ságok nem tsak magok nagy gyönyörüsséggel olvas-
 sák a' *Magyar Tungot*, hanem annak meg-szerzésé-
 re ferkentették Tanítványaikat-is, hogy annak ol-
 vasása által szokyanak a' Nemes gondolatokra hatha-
 tos intésekre, az emberi szívnék esmérésére 's az
 azzal

azzal való bánásra, hogy így jövendőben hasznos munkások lehessenek az Ur szöllőjében. A' melyből a' lett, hogy igen sok nyomtatványok (Exemplárok) költek-el a' T. Kis Papok között kevés idő alatt. — Sok Fő Rendek 's Tiszteletes Urak Leleveik által meg-köszönték a' Fordító Urnak e' hasznos munkán tett fáradtságát. Szabad légyen csak a' M. Bárány *Ortzi Lőrincz* Ur ö Nagysága Leveléből edgynéhány sort említeni, hogy látsák mindennek, ez a' tisztes öreg Méltóság, ez a' minden szerezetre méltó igaz Hazafi, melly hathatos Magyarsággal szokott írni. . . .

„ *Tiszteletre méltó Jó Barát!*

„ Minden hízékedés-nélkül iram; nem híjjában
 „ tettet *Tungon* fáradtságos munkádat. — Ezzel-is
 „ újjobban örök érdemet szerzettél nevednek mind
 „ azok előtt, valakik szeretik született nyelveket 's
 „ bészülik a' jó erkölcsöket. Hasznos lesz Ha-
 „ zánkban ez a' Könyv, mihelyt több kezekbe jut-
 „ hat; mert tellyes Egeket hasogató lelki gondola-
 „ tokkal, a' mellyek hasznosok az igaz buzgoságnak
 „ fel-gerjesztésére, a' világi hívságoknak meg-esmé-
 „ résére: edgy szóval a' romlottóságba merült ember-
 „ nek jóbbitására. És ha ezen tizelt (a' mint én
 „ reménylem:) el-éri fáradtságos munkád, úgy Té-
 „ ged ezen században a' jó erkölcsök (mellyeket te
 „ Virtusnak nevezel) oltalmazójának, edgy Magyar
 „ *Gellertnek* fognak nevezni. — Meg vallom ked-
 „ ves Barátom, hogy nem híjjában hever a' te
 „ *Tun-*

„ *Tungod* az én asztalomon; minden reggel olvasok
 „ én abból 's minthogy az én kereftt nevem *Ló-*
 „ *rintz*, mikor a' *Lórenzt* látom benne olyba tar-
 „ tom mintha amá bõlts *Anglus* személy fzerént én
 „ velem beszélné. El-nem titkolhatom tölled, sõtt
 „ másoknak-is ditsekedem vele; hogy ezen *Könyv-*
 „ nek olvasása olly üdvefséges kenetet hágy lelke-
 „ men; mellyet a' mi *Várofi* gyönyörüségekben el-
 „ merült tárfalkodásunk 's hívságos mulattságunk on-
 „ nan ki-nem törölhet. — Vajha a' *Szép* — nem 's
 „ a' mi *Iffjaink* vennének idõt és bátorságot ma-
 „ goknak ennek olvasására; hogy fok jeles erköltsü
 „ *Filánderekkel* és *Nárcissákkal* ditsekedhetnének!
 „ Élly boldógúl fokáig kedves *Barátom*, hogy több
 „ illy *Nemes Szüleményeit* láthassuk tündöklõ e-
 „ médnek! . . Ezt kívánnya *Pesteni Sz. András*
 „ *Havának 20-dik napján, 1787-dikban* — *Tízze-*
 „ *letre méltó Jó Barát*; a' te szívefsen szeretõ ba-
 „ rátod.

B. *Ortzi Lörintz. m. k.*

Szól a' *Kurir*.

A' mi *M. Kurirunknak* és *M. Musánknek* ked-
 vellõi *Deák*, vagy *Német Czédulá* mellett jelentsék
 magokat a' *Bétsi fõ Posta Hivatalon*; ha azzal a'
 magok szándékukat közleni akarják, és akár olvasták
 akár nem eddig a' mi *Ujságainkat*, a' *Titulust* és a'
Posta utokat tisztán fel-írják; hogy a' *tevelygéfeik*
 el-távoztathassanak.